

Motion till fullmäktige.

Förbättra Järfällas måltidsambitioner!

Måltidens betydelse för vår livskvalitet är fastlagd i forskningen. Järfälla kommun serverar lagad mat till Järfällabor i alla åldrar men med vilken ambition som vår kommun lagar maten är omtvistad. Vid träffar med företrädare för det seniora Järfälla och barn i vår kommun så är budskapet tydligt; maten är inte god och valfriheten är inte tillräcklig. Yngve Gustafson, professor i geriatrik och överläkare vid Umeå universitetssjukhus konstaterade att maten i hemtjänsten hör till den sämsta i samhället. Enligt beräkningar lider nästan hälften av äldre med hemtjänst risk för undernäring. Yngve Gustafsson menar att den dåliga maten bidrar till detta.

- Mycket av det som serveras i hemmet har väldigt dålig kvalitet, säger han.

Ett fåtal utövare registrerar och genomför riskbedömningar av de äldre. Kvalitet kan definieras på många olika sätt. Bra mat skall vara lagad med bra råvaror och vara sammansatt rätt för att uppfylla vårt behov av korrekt nutrition. Men om maten inte uppfattas som god eller inte är tillräckligt varierad så försvinner matlusten snabbt för den äldre som i ensamhet skall värma maten i mikrovågsugnen eller för barnet som av olika anledningar inte äter skolans mat. Den individuella preferensen för vad som är god mat skiljer sig åt och har utvecklats i ett socialt sammanhang som är unikt för varje individ. Alla måltider bör anpassas efter vad äldre själva vill ha och behöver. En äldre person bör dessutom helst äta fem mål om dagen. När aptiten och orken blir sämre är det lättare att äta ofta och lite.

Barnens mat måste prioriteras.

SVT har genomfört en undersökning som visar att många barn väljer att avstå skollunchen – två av tio elever väljer att inte äta två gånger i veckan. Matvanor, hälsa och lärande hänger ihop och påverkas av varandra. Att varje dag få i sig den mängd energi och näring som kroppen behöver är en förutsättning för att en elev ska må bra, utvecklas samt orka koncentrera sig och prestera i skolan. Mätta elever som ätit en bra skollunch bidrar till en bättre arbets- och studiemiljö för såväl elever som skolpersonal. Många faktorer påverkar elevernas ätande, bl a matens smak och uppläggning, måltidsmiljön, gruppsyck och vuxna förebilder. Måltiden är en viktig social situation att kunna hantera. Alla barn får inte träning i detta hemifrån och därför blir skolan en viktig arena för att lära barnen måltidens betydelse.

Kristdemokraterna anser att maten och måltidssituationen måste användas på ett mer utvecklat sätt i den pedagogiska undervisningen. Redan på morgonen kan läraren berätta om dagen och vad som kommer att serveras till lunch. Det ger möjlighet till reflektion och återkoppling kring matens kvalitet och betydelse för kroppen och hur vi mår. I Sverige pratar vi mer om matens näringsinnehåll, än om skolmatens roll som kulturbärare. I exempelvis Frankrike finns båda delarna med och Järfälla bör beakta det franska exemplet. Enligt skolverkets statistik avsätter Järfälla 5700 kronor per elev på skolmaten jämfört med Huddinge som avsätter 7200

kronor per elev, enligt en undersökning från föregående år. Kostnaden säger självklart inte allt om kvalitén men är en parameter som är viktig. Den viktigaste faktorn för Järfälla kommuns matambitioner är enligt vår uppfattning hur maten bedöms av Järfällas matgäster oavsett ålder och i vilken roll man är gäst vid vårt bord eller sitter i hemmet vid en matlåda. Den kunskapen skall alltid efterfrågas och användas när kommunen utvecklar kvaliteten i vår mat och måltidsservice.

Kristdemokraterna föreslår ett matlyft för Järfälla kommun enligt följande förslag:

För att skapa en högre kvalitet och öka variationen av maträtter föreslår vi att insatsen ”matlåda i hemmet” och ”matlagning i hemmet” med syfte att få flera leverantörer. Den äldre skall ges möjlighet att själv fastställa sin veckomatsedel minst sju rätter skall erbjudas.

Riskbedömningar av maten skall genomföras för att undvika undernäring. Vid läkemedelsgenomgång skall läkemedlets påverkan på aptiten bedömas.

För att tillgodose äldres behov av att äta vid fler tillfällen under dagen förslår vi att insatsen ”mat i hemmet” anpassas till äldres behov av att äta fem gånger per dag.

Järfällabor med insatsen mat i hemmet skall erbjudas gemensamma måltider med närboende äldre i närliggande kommunal matsal gärna i samverkan med frivilligorganisationer.

För att säkerställa att maten är god föreslår vi att maten utvärderas genom att efterfråga matgästens uppfattning om måltiden och vad man vill äta nästa gång. Förslagsvis genom ett it-system exempelvis i hemtjänstens mobiltelefoner. Pensionärsorganisationerna skall erbjudas att utse en referensgrupp för matutveckling.

I skolmatsalen kan man placera en så kallad utvärderingsstolpe med fyra smiley-gubbar för att få en snabb feedback från elever.

Matråd skall vara obligatoriskt på varje skola, äldreboende eller gruppboende. Protokoll skall föras vid rådets sammanträde. Protokollen skall vara offentliga.

Maten och måltiden skall vara en del av den pedagogiska undervisningen i förskola och skola då såväl näringslära som måltidens roll skall lyftas fram. En trygg och lugn matsituation skall garanteras av Järfälla kommun genom inspektioner och vägledning av förvaltningen.

Skolans mat skall alltid bestå av minst tre lagade maträtter varav en vegetarisk.

Järfälla kommun skall i upphandlingar och egna anställningar säkerställa god kunskap hos de kockar som lagar mat till kommunens matgäster.

Uppvärmad mat skall undvikas genom korta ledtider mellan matens tillredning och måltidstillfället.

Järfällas kostansvariga skall ges verktyg att säkerställa att färska grönsaker serveras och att kedjan från jord till bord är kort.

Lennart Nilsson

Roland Borgström

Lydia El-Hacem